

Uchwała z dnia 23 października 2007 r., III CZP 89/07

Sędzia SN Dariusz Zawistowski (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Hubert Wrzeszcz

Sędzia SA Michał Kłós

Sąd Najwyższy w sprawie z wniosku "P.P.H.P.T.", sp. z o.o. w D.G. o wszczęcie postępowania naprawczego, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 23 października 2007 r. zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Katowicach postanowieniem z dnia 2 lipca 2007 r.:

"Czy przepis art. 35 w związku z art. 493 Prawa upadłościowego i naprawczego wyłącza stosowanie art. 200 § 3 k.p.c.?"

podjął uchwałę:

Artykuł 35 w związku z art. 493 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.) nie wyłącza stosowania art. 200 § 3 k.p.c.

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach postanowieniem z dnia 19 kwietnia 2007 r. zakazał wnioskodawcy "P.P.H.P.T.", sp. z o.o. w D.G. wszczęcia postępowania naprawczego. Przyjął, że wnioskodawca w chwili złożenia oświadczenia o wszczęciu postępowania naprawczego, skierowanego na podstawie art. 494 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm. – dalej: "Pr.u.n.") do Sądu Rejonowego w Dąbrowie Górniczej, był już dłużnikiem niewypłacalnym, a nie jedynie zagrożonym niewypłacalnością, co sprzeciwiało się możliwości wszczęcia postępowania naprawczego.

Rozpoznając zażalenie wnioskodawcy na to postanowienie Sąd Okręgowy w Katowicach powziął wątpliwość, czy art. 35 w związku z art. 493 Pr.u.n. wyłącza

stosowanie art. 200 § 3 k.p.c. i zagadnienie to na podstawie art. 390 § k.p.c. przedstawił do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu. (...)

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Uzasadnienie postanowienia o przedstawieniu Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. wskazuje, że jego istota jest inna niż dopuszczalność zastosowania w rozstrzyganej sprawie art. 200 § 3 k.p.c. Polega ono na wyjaśnieniu, w jaki sposób powinien być liczony bieg czternastodniowego terminu określonego w art. 494 ust. 3 Pr.u.n., gdy oświadczenie o wszczęciu postępowania naprawczego zostało złożone w sądzie niewłaściwym. Rozstrzygnięcie tego zagadnienia nie zależy jednak, co sugeruje treść postanowienia Sądu Okręgowego, wyłącznie od oceny, czy w postępowaniu naprawczym stosuje się art. 200 § 3 k.p.c.

Odnosząc się do tej kwestii należy stwierdzić, że stosowanie w postępowaniu naprawczym art. 200 k.p.c. nie powinno budzić wątpliwości, skoro przepisy regulujące je nie zawierają w tym zakresie rozwiązań szczególnych. Nie stanowiła także przedmiotu wątpliwości Sądu Okręgowego konieczność przekazania sprawy przez sąd niewłaściwy do prowadzenia postępowania naprawczego na podstawie art. 200 § 1 k.p.c. Należy również zwrócić uwagę, że przekazanie sprawy sądowi właściwemu następuje w takim stanie, w jakim sprawa znajduje się w chwili przekazania, stosowanie art. 200 § 3 k.p.c. zezwala zatem na uniknięcie powtórnego prowadzenia przez sąd właściwy czynności już dokonanych w sądzie niewłaściwym. Przy uwzględnieniu funkcji tego przepisu należy odrzucić możliwość posługiwania się jego konstrukcją w innych sytuacjach, w tym związanych z oceną zachowania przez sąd lub strony terminu do dokonania określonych czynności. Kwestię zachowania terminu reguluje w szczególności art. 165 § 2 i 3 k.p.c., a w sytuacji, w której sąd niewłaściwy wydaje jedynie postanowienie o przekazaniu sprawy, co miało miejsce w rozpoznawanej sprawie, art. 200 § 3 k.p.c. praktycznie nie znajduje zastosowania, właśnie ze względu na brak czynności podjętych w sądzie niewłaściwym, które na podstawie tego przepisu nie wymagałyby powtórzenia w sądzie właściwym.

Odpowiedź na pytanie, od jakiej chwili należy liczyć rozpoczęcie biegu terminu do wydania postanowienia zakazującego wszczęcia postępowania naprawczego, wymaga wyjaśnienia tego problemu w sytuacji typowej, gdy oświadczenie o wszczęciu takiego postępowania składane jest w sądzie właściwym. Sąd Okręgowy

wyraził przekonanie, że decydująca byłaby wówczas data złożenia oświadczenia w sądzie, wykluczył zatem stosowanie odpowiednio np. art. 165 § 2 i 3 k.p.c., co jest uzasadnione, gdyż przepis ten pozwala stronie na wykorzystanie całego terminu zastrzeżonego dla skutecznego dokonania czynności, nie może natomiast być stosowany do oceny zachowania terminu dokonania czynności przewidzianych dla sądu. Można przyjąć, że rozwiązanie zastosowane w art. 165 § 2 i 3 k.p.c. oznacza, iż termin do dokonania czynności przez strony jest „zastrzeżony na ich korzyść”, jednak w wypadku składania przez stronę oświadczenia o wszczęciu postępowania naprawczego taka sytuacja nie zachodzi, skuteczne bowiem złożenie tego oświadczenia nie jest uzależnione od zachowania terminu; przeciwnie, ustawa określa termin do dokonania czynności przez sąd.

Należy przyjąć, że także w tym wypadku chodzi o takie określenie terminu do dokonania czynności, które zezwala sądowi na merytoryczną ocenę oświadczenia o wszczęciu postępowania naprawczego w terminie określonym w ustawie.

Odmienne stanowisko prowadziłoby do zróżnicowania rzeczywistego terminu badania oświadczenia przez sąd w zależności od tego, czy oświadczenie zostało złożone w biurze podawczym sądu, czy też przesyłane pocztą; w tym przypadku byłoby uzależnione dodatkowo od działania placówki pocztowej, a w sytuacjach skrajnych mogłoby oznaczać, że w chwili wpływu do sądu przesyłki zawierającej oświadczenie o wszczęciu postępowania naprawczego sąd byłby już pozbawiony możliwości jego kontroli, powszechnie bowiem akceptowany jest pogląd, że upływ terminu określonego w art. 494 ust. 3 Pr.u.n. powoduje, iż sąd nie może zakazać wszczęcia postępowania naprawczego.

Wymaga przy tym podkreślenia, że istnieje wiele przepisów przewidujących znacznie krótsze terminy do dokonywania określonych czynności przez sądy, np. trzydniowy termin do rozpoznania wniosku o nadanie klauzuli wykonalności (art. 781¹ k.p.c.), siedmiodniowy termin do sporządzenia uzasadnienia (art. 357 § 3 k.p.c.) lub rozpoznania wniosku o udzielenie zabezpieczenia (art. 737 k.p.c.). W tych wypadkach, gdyby termin był liczony od daty nadania pisma, tym bardziej trudne byłoby zachowanie terminu do dokonania przez sąd czynności na podstawie wniosku przesłanego pocztą. Istotne jest, że w wypadkach określenia biegu terminu do dokonania czynności przez sąd ustawodawca nakazuje liczyć jego bieg od „złożenia” wniosku (art. 781¹ k.p.c.) albo od jego „wpływu” do sądu (art. 737, 767² §

2 k.p.c.), co wskazuje, iż zwrotów tych używa zamiennie i chodzi o zastrzeżenie dla sądu całego terminu określonego w ustawie. (...)

Stanowi to argument dla stanowiska, że według tych samych zasad powinien być liczony bieg terminu określonego w art. 493 ust. 3 Pr.u.n. (...) Należy również zwrócić uwagę na użyte w art. 493 ust. 3 Pr.u.n. stwierdzenie o „złożeniu oświadczenia w sądzie”. Podkreślenie, że chodzi o oświadczenie złożone w sądzie wskazuje na chwilę jego dotarcia do sądu, co zbliża konstrukcję art. 493 ust. 3 Pr.u.n. do regulacji zawartej w art. 61 § 1 k.c.

Wskazane argumenty, przemawiające za oceną, że bieg terminu określonego w art. 493 ust. 3 Pr.u.n. rozpoczyna się w chwili wpływu oświadczenia do sądu, stanowią argument dla zajęcia stanowiska, iż w razie skierowania oświadczenia do sądu niewłaściwego termin ten nie biegnie i rozpoczyna się dopiero po jego otrzymaniu przez sąd właściwy. (...)

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy rozstrzygnął przedstawione zagadnienie prawne, jak w uchwale (art. 390 k.p.c.).